

Predmet C-415/20

Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 98. stavka 1. Poslovnika Suda

Datum podnošenja:

7. rujna 2020.

Sud koji je uputio zahtjev:

Finanzgericht Hamburg (Njemačka)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

20. kolovoza 2020.

Tužitelj:

Gräfendorfer Geflügel- und Tiefkühlfeinkost Produktions GmbH

Tuženik:

Hauptzollamt Hamburg

Predmet glavnog postupka

Tužba radi isplate kamata na izvozne subvencije koje neopravdano nisu dodijeljene i na neopravdano izrečene kazne

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Tumačenje prava Unije, članak 267. UFEU-a

Prethodna pitanja

1. Postoji li obveza država članica, koja proizlazi iz prava Unije, da zajedno s kamatama vrate iznose carine naplaćene protivno pravu Unije i u slučajevima kada razlog povrata nije povreda prava Unije koju je utvrdio Sud Europske unije, već tumačenje (pod)broja kombinirane nomenklature koje je iznio Sud?

2. Primjenjuju li se načela prava na kamate na temelju prava Unije koja je utvrdio Sud Europske unije, i na isplatu izvoznih subvencija koje je tijelo države članice odbilo isplatiti protivno pravu Unije?

Navedene odredbe prava Unije

Uredba Komisije (EZ) br. 800/1999 od 15. travnja 1999. o utvrđivanju zajedničkih detaljnih pravila za primjenu sustava izvoznih subvencija za poljoprivredne proizvode (SL 1999., L 102, str. 11.), uvodna izjava 65., članci 49. i 51.

Navedene nacionalne odredbe

Abgabenordnung (Porezni zakonik, u daljnjem tekstu: AO), osobito članci 37., 233. i 236.

Gesetz zur Durchführung der gemeinsamen Marktorganisationen und der Direktzahlungen (Zakon o provedbi zajedničke organizacije tržišta i izravnim potporama) (Zakon o organizaciji tržišta, u daljnjem tekstu: MOG), članci 6. i 14.

Kratki prikaz činjenica i postupka

- 1 Tužitelj je izvezio trupove peradi u treće zemlje. Između siječnja i lipnja 2012. tuženi Hauptzollamt (Glavni carinski ured, Njemačka) odbio je tužitelju odobriti izvozne subvencije za izvezenu robu uz obrazloženje da izvezeni proizvodi nisu bili zadovoljavajuće tržišne kvalitete jer trupovi peradi nisu bili potpuno očišćeni od perja ili su sadržavali preveliku količinu iznutrica te je tužitelju usto izrekao kaznu uz obrazloženje da je zatražio veću izvoznju subvenciju od one na koju ima pravo.
- 2 Nakon što je Finanzgericht Hamburg (Financijski sud u Hamburgu, Njemačka) na temelju tumačenja koje je Sud iznio u presudi od 24. studenoga 2011., Gebr. Stolle (C-323/10 do C-326/10, EU:C:2011:774) u pogledu podbroja 0207 1210, odnosno podbroja 0207 1290 iz Priloga I. Uredbi Komisije (EEZ) br. 3846/87 od 17. prosinca 1987. o utvrđivanju nomenklature poljoprivrednih proizvoda za izvozne subvencije (SL 1987., L 366, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 3., svezak 41., str. 20.) odlučio da manja količina perja nije razlog za uskraćivanje izvozne subvencije, odnosno da trup ukupno može sadržavati do četiri iznutrice koje se ondje navode, tuženi Glavni carinski ured odobrio je tužitelju zatražene izvozne subvencije i nadoknadio iznose izrečenih kazni.
- 3 Zatim je tužitelj od tuženog Glavnog carinskog ureda za razdoblje uskraćenih subvencija odnosno utvrđenih kazni zahtijevao isplatu kamata na izvozne subvencije koje mu u prošlosti neopravdano nisu odobrene i na kazne koje su mu neopravdano izrečene, što je tuženi Glavni carinski ured odbio. Glavni carinski

ured odbio je i prigovor podnesen protiv odluke o odbijanju. Stoga je tužitelj podnio tužbu sudu koji je uputio zahtjev.

Kratki prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

Prvo prethodno pitanje: kamate na neopravdano plaćene i vraćene kazne

- 4 Tužitelj se u prilog svojem zahtjevu za isplatu kamata ne može pozivati na nacionalne odredbe. U skladu s člankom 233. prvom rečenicom AO-a, kamate na pristojbe koje proizlaze iz porezne obveze, koje na temelju članka 37. stavka 2. prve rečenice AO-a uključuju i zahtjeve za povrat, obračunavaju se samo kada je to propisano zakonom. Međutim, članak 236. AO-a, koji se može uzeti u obzir u tom pogledu, nije primjenjiv u ovom slučaju, s obzirom na to da se njime pretpostavlja da je u pogledu potraživanog iznosa povrata pokrenut postupak pred sudom, a to se u ovom slučaju nije dogodilo. Samo u tom slučaju može postojati pravo na kamate koje nastaje od litispendencije, odnosno od dostave tužbe tuženiku. Ni Uredba br. 800/1999 ne sadržava pravnu osnovu na koju bi se tužitelj mogao pozvati u prilog svojem zahtjevu.
- 5 Međutim, prema sudskoj praksi Suda, kad se (uvozne) carine naplaćuju uz povredu prava Unije, države članice imaju obvezu, koja proizlazi iz prava Unije, da strankama koje imaju pravo na povrat plate pripadajuće kamate koje teku od dana na koji su te stranke platile vraćene pristojbe (presuda od 18. siječnja 2017., Wortmann, C-365/15, EU:C:2017:19, izreka). Sud je tu odluku donio nakon niza drugih odluka u kojima je, na temelju prava Unije, države članice obvezao ne samo na povrat iznosa carina naplaćene protivno pravu Unije, nego i na to da pojedincima nadoknade gubitke nastale zbog nemogućnosti raspolaganja novčanim iznosima (vidjeti među ostalim presudu od 27. rujna 2012., Zuckerfabrik Jülich, C-113/10, C-147/10 i C-234/10, EU:C:2012:591, t. 65.), pri čemu je kamate u načelu potrebno platiti za razdoblje od datuma nepravilnog plaćanja sporne carine do datuma njezina povrata (vidjeti presudu od 18. travnja 2013., Irimie, C-565/11, EU:C:2013:250, t. 28.).
- 6 Točno je da kazne koje se temelje na članku 51. Uredbe br. 800/1999 nisu carine, nego novčane kazne. Međutim, sud koji je uputio zahtjev nema dvojbi u pogledu toga da sudsku praksu Suda navedenu u prethodnoj točki u širokom i općenitom smislu treba tumačiti na način da nije relevantno je li kao pravna kvalifikacija, koju je tijelo države članice utvrdilo u pogledu javnopravne obveze novčanih davanja, čime je povrijedilo pravo Unije, odabrana (uvozna) carina, porez ili, kao u predmetnom slučaju, sankcija.
- 7 Suprotno tomu, sud koji je uputio zahtjev smatra da je obzirom na pravo Unije dvojbeno postoji li prethodno opisana obveza država članica i u slučajevima u kojima razlog za povrat nije povreda prava Unije koju je utvrdio Sud, nego (samo), kao u ovom slučaju, tumačenje (pod)broja kombinirane nomenklature koje je iznio Sud.

- 8 Međutim, prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, čini se da se i na glavni postupak može primijeniti element nadoknade imovinskih gubitaka koje je pojedinac pretrpio zbog nemogućnosti raspolaganja novčanim iznosima, koji je Sud nekoliko puta istaknuo (vidjeti među ostalim presudu od 18. travnja 2013., *Irimie*, C-565/11, EU:C:2013:250, t. 21.). Naime, tužitelj je također pretrpio gubitke jer mu financijska sredstva koja je trebao pribaviti kako bi platio neopravdano izrečene kazne nisu bila na raspolaganju kao likvidna sredstva.
- 9 Što se tiče trenutka od kojeg se primjenjuje tumačenje koje je Sud iznio u okviru izvršavanja svojih nadležnosti iz članka 267. UFEU-a, iz ustaljene sudske prakse Suda proizlazi da se takvim tumačenjem pojašnjava i po potrebi točno određuje koji je opseg te odredbe i u kojem je smislu treba ili bi je trebalo razumjeti i primjenjivati od trenutka njezina stupanja na snagu, iz čega slijedi da sudovi mogu i trebaju primijeniti pravilo u skladu s tim tumačenjem čak i na pravne odnose koji su nastali prije nego što je donesena presuda o zahtjevu za tumačenje ako su u okviru spora koji se odnosi na primjenu te odredbe ispunjeni svi ostali uvjeti za pokretanje postupka pred nadležnim sudovima (presuda od 22. listopada 1998., *IN. CO. GE.'90 i dr.*, C-10/97 do C-22/97, EU:C:1998:498, t. 23.). Stoga tumačenje koje je Sud iznio u presudi od 24. studenoga 2011., *Gebr. Stolle* (C-323/10 do C-326/10, EU:C:2011:774) u pogledu podbroja 0207 1210, odnosno podbroja 0207 1290 iz Priloga I. Uredbi br. 3846/87 ovom slučaju ima učinak *extunc*, uz posljedicu da je kazna izrečena tužitelju od samog početka bila protivna pravu Unije i, posljedično, izrečena protivno pravu Unije.

Drugo prethodno pitanje: kamate na izvozne subvencije isplaćene sa zakašnjenjem

- 10 U pravu Unije ne postoji odredba kojom se predviđa pravo na kamate u slučaju da iz neopravdanog razloga dođe do zakašnjele isplate izvozne subvencije. Konkretno, što se tiče ovog slučaja, članak 49. stavak 8. Uredbe br. 800/1999 ne daje odgovor na pitanje koja prava izvoznik ima ako istekne rok predviđen tom odredbom, a tijelo države članice nije isplatilo izvoznju subvenciju. Stoga se čini da je u načelu na unutarnjem pravnom poretku pojedine države članice da uredi uvjete koji se odnose na isplatu kamata za državne subvencije isplaćene sa zakašnjenjem.
- 11 U nacionalnom pravu ne postoji opće pravno načelo koje se odnosi na isplatu (primjerenih) kamata na neisplaćene državne naknade, nego samo na isplatu kamata u slučaju određenih situacija koje su detaljno opisane. U ovom slučaju, u načelu bi se mogle primijeniti odredbe članka 14. stavka 2. MOG-a u vezi s člankom 236. AO-a. Međutim, u tom se pogledu također zahtijeva postojanje litispencije (vidjeti točku 4. ovog zahtjeva), a taj uvjet u ovom slučaju nije ispunjen jer nije podnesena tužba za povrat iznosa novčanih kazni.
- 12 Budući da su tužitelju izvozne subvencije za izvezene trupove peradi, na koje je imao pravo na temelju prava Unije, isplaćene uz značajno vremensko zakašnjenje, pretrpio je gubitke zbog nemogućnosti raspolaganja tim novčanim iznosima.

Stoga se vjerojatno nalazio u sličnoj situaciji kao i porezni obveznik koji, protivno pravu Unije, ima obvezu plaćanja poreza.

- 13 Sud je naglasio da postoji „određena simetrija” između situacije operatora koji su na temelju pogreške stekli prednost protivno pravu Unije i situacije operatora koji su zbog pogreške pretrpjeli štetu protivno pravu Unije (presuda od 18. siječnja 2017., Wortmann, C-365/15, EU:C:2017:19, t. 29.). U skladu s uvodnom izjavom 65. Uredbe br. 800/1999, kako bi se osiguralo jednako postupanje prema svim izvoznicima u državama članicama, treba u vezi s izvoznim subvencijama izričito predvidjeti da korisnik svaki preplaćeni iznos vrati s kamatama te utvrditi postupak plaćanja. U skladu s tim zahtjevom prava Unije, nacionalni zakonodavac odredio je u članku 14. stavku 1. prvoj rečenici MOG-a da se u pogledu prava na povrat pogodnosti obračunavaju kamate od dana njihova nastanka. Unutarnji pravni poredak koji je uređen u skladu s načelom simetrije mogao bi zahtijevati da se operator može pozvati i na pravo na isplatu kamata već od trenutka u kojem mu je neopravdano odbijena izvozna subvencija jer se u suprotnom element „određene simetrije” između situacije operatora i situacije carinske uprave, koji je istaknuo Sud, može postići samo uz velike nedostatke.
- 14 Međutim, država članica je u članku 14. stavku 2. MOG-a barem odredila da u pogledu prava na pogodnosti, u koje se na temelju članka 6. stavka 1. točke 1.a MOG-a ubrajaju i izvozne subvencije, kamate treba obračunati od litispendencije, odnosno od dostave tužbe tuženiku. Stoga operator ima pravo barem na dio odgovarajuće naknade za financijske gubitke koji je pretrpio jer je država članica, protivno pravu Unije, izvozne subvencije isplatila sa zakašnjenjem. Međutim, u ovom slučaju, kao što je već pojašnjeno (vidjeti točku 4. ovog zahtjeva), tužitelj nije podnio tužbu kako bi ostvario pravo na izvozna subvenciju.
- 15 U praksi se često događa da operator svoje pravo na izvozne subvencije ne nastoji ostvariti i pred sudom, nego samo podnošenjem pravnog sredstva prve razine pri carinskom tijelu države članice u slučajevima kad stranke zbog ekonomičnosti postupka čekaju ishod oglednog sudskog postupka. U tom slučaju, ako je ishod oglednog postupka pozitivan za operatora, on na temelju nacionalnog prava ne može zahtijevati kamate, što se može opravdati razmatranjem da je u slučaju odluke da se ne podnosi tužba radi ostvarivanja prava, već da se sačeka ishod oglednog postupka, riječ o samostalnoj odluci operatora koji tada treba snositi i njezine pravne posljedice, odnosno odricanje od prava na kamate na temelju članka 236. AO-a.